

Χριστιανισμόν τόσον φιλοκάλως μὲ τὴν φιλοσοφικὴν ἑλληνικὴν τήβεννον, ὃ δὲ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διὰ τῆς ρητορικῆς του δεινότητος ἐνεθουσίαζε τὰ χριστιανικὰ πλήθη καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς διὰ τῆς ποιητικῆς του δυνάμεως ἐξωγράφιζε τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς μᾶς λέγει ἡ ἱστορία, ἀνεφαίνοντο πολλοὶ αὐτόκλητοι διδάσκαλοι οἵτινες *προπετιῶς* πηδῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκκλησίας μας, ὅλως ἀπαιδευτοὶ, *ἐπηγγέλλοντο τὸν Θεολόγον*, μὴ διστάζοντες νὰ γίνωνται καὶ ἐρμηνευταὶ καὶ ἐλεγκταὶ τῶν ἀληθῶν διδασκάλων, πειρώμενοι διὰ τῶν φωνασιῶν των, τῶν ὕβρεων καὶ γενικῶς διὰ τῶν *νεφελοκοκκυγιῶν* των νὰ ἐπιδράσωσι παρὰ τοῖς χριστιανοῖς καὶ νὰ ὀνομάζωνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ Ραββὶ Ραββί. Τὴν θλιβερὰν ταύτην κατάστασιν ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ ἱερός Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς πολλάκις εἰς τοὺς ὡραίους του λόγους, ἐξεδήλωνε τὴν ἱεράν του ἀγανάκτησιν πρὸς τοὺς τοιοῦτους διδασκάλους, οἵτινες δυστυχῶς δὲν ἐλλείπουσι ἀπὸ ἐκείστην ἐποχὴν. Παραθέτομεν δὲ τὴν πρὸς τούτους παραίνεσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνδρός:

«Δὲν συλλογιζέσθε (λέγει) τίς πρέπει νὰ διδάσκη καὶ τίς πρέπει νὰ μανθάνῃ, εἰς σᾶς οὐδεὶς ὅρος τοῦ παιδεύειν καὶ παιδεύεσθαι. Πρὶν ἀλλάξητε τὴν πρώτην τρίγα, πρὶν μάθητε ὀρθὰ νὰ ὀμιλήτε, πρὶν μάθητε τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα, πρὶν διακρίνητε τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ιδιότητα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης καὶ τίνες αὐτὰ τὰ συνέγραψαν, μόνον, ἂν ἀποστομίσητε δύο ἢ τρία λόγια εὐσεβῆ καὶ αὐτὰ ἐξ ἀκοῆς, ἂν τύχη, ὅχι ἐκ σπουδῆς καὶ ἐπιμελοῦς ἀναγνώσεως ἢ ἐάν διαβάσητε ὀλίγον ψαλτήριον ἀρκεῖ μόνον νὰ σηματοποιήτε ἐξωτερικόν τι πρόσωπον εὐλαβείας καὶ κοσμιότητος, εὐθὺς ὑψηλοφρονεῖτε καὶ ζητεῖτε τὰς πρωτοκαθεδρίας (ἐν τῇ διδασκαλίᾳ). Προκύπτετε ἱεροὶ ἀπὸ τὰ σπάργανα, ὡσάν ὁ Σαμουὴλ. Εὐθὺς εἰσθε σοφοὶ καὶ διδάσκαλοι καὶ ὑψηλοὶ τὰ θεῖα, ἐρμηνευταὶ καὶ τῶν δυσνοήτων χωρίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ χειροτονεῖτε ὑμᾶς αὐτοὺς οὐρανόους καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων Ραββὶ ζητεῖτε.

Ἐπειτα καὶ ἐάν ἐπιχειρήσητε νὰ ἐξηγήσητε τὰς Γραφὰς καὶ διὰ ἀμάθειαν τὰς παρεξηγήτε καὶ τὰς κακοερμηνεύσητε, τὸ νόστιμον εἶναι,

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ διὰ τὴν περιφέρειαν Φενεοῦ τῆς Κορινθίας εἶναι ὁ κ. Α. Κονομίδης ὅστις ἐνεργεῖ ἐγγράφως καὶ εἰσπράξεις.

ὅτι θέλετε νὰ σᾶς ἐπαινώσι οἱ οἱ ἀκροαταὶ σας, καὶ σᾶς φαίνεται βαρὺ ἐὰν πολλὰ πολλὰ δὲν σᾶς ἐπαινώσι· *καὶ ἀγανακτοίητε ἂν εἰμὴ σφόδρα ἐπαινοῖσθε*».

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΤΑ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΑ ΜΑΣ

Ἡ ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΡΧΟΥ ΛΑΟΥ

Ἐτερον κώλυμα τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ τῶν σχολείων εἶνε ἡ ἔλλειψις καταλλήλων διδακτηρίων καὶ διδακτικῶν ὀργάνων.

Οἰανδήποτε μὲρψωσιν καὶ ἂν ἔχουν οἱ καθηγηταὶ καὶ ὁσονδήποτε ἐνδιαφέρον καὶ ζῆλον καὶ ἂν ἤθελον ἔχει εἰς τὸ ἔργον των, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι θέλουν εὐφρεθῆ εἰς λίαν δυσχερῆ θέσιν διὰ τὴν ὅλως εὐσυνείδητον ἐπιτέλεσιν τῶν καθηόντων των, ὁπόταν τὰ διδακτήρια δὲν ἐκπληροῦν καὶ τοὺς ὅρους τῆς διδακτικῆς. Πῶς εἶνε δυνατὸν ἀνέτως νὰ διεξαχθῇ ἡ διδασκαλία καὶ καρποφόρος ν' ἀποβῇ αὐτή, ὁπόταν συμβαίη ὥστε καὶ αἱ αἰθουσαι στενόχωροι καὶ ἀνθυγιειναὶ νὰ ὑπάρχουν καὶ πληθὸς μαθητῶν νὰ φοιτᾷ ἐκεῖ, συνωστιζόμενον δίκην σαρδελῶν καὶ θόρυβος καὶ κρότοι ἐκκοφραντικοὶ νὰ λαμβάνουν χώραν ἐκεῖ, ἀπὸ τὴν διαρκῆ κίνησιν κάρων καὶ ἀμαξῶν καὶ αὐτοκινήτων; Πῶς εἶνε δυνατὸν οἱ μαθηταὶ μετ' εὐχαριστήσεως νὰ παρακολουθήσουν τὴν διδασκαλίαν τῶν καθηγητῶν των, ἄνευ ὑγιεινῶν καὶ ἀναπαυτικῶν ἐδωλίων καὶ ἄνευ χαρτῶν καὶ πινάκων καὶ ὀργάνων; Προκειμένου μάλιστα περὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὅλως ματαία ἤθελεν εἰσθε ἡ διδασκαλία τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν οἱ μαθηταὶ δὲν πειραματίζονται αὐτοὶ οὗτοι καὶ δὲν συνηγοροῦνται μετὰ τῶν καθηγητῶν των διὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν φυσικῶν ὅρων καὶ νόμων.

Μάλιστα δὲ δὲν θὰ εἶναι ὑπερβολὴ νὰ εἴπῃ τις ὅτι ὅφ' ἄς συνθήκας διεξάγεται σήμερον ἡ διδασκαλία ἐν τοῖς σχολείοις, ὅχι μόνον ἡ προσήκουσα μέρψωσις δὲν συντελεῖται, ἀλλὰ προσέτι καὶ ὁ σωματικὸς ὀργανισμὸς καταπονεῖται καὶ δηλητηριάζεται εἰς τὸ ὅλως ἀνθυγιεινὸν καὶ πνιγρὸν ἐκεῖνο τῶν διδακτηρίων περιβάλλον. Καὶ συλλογιζέται τις μήπως γονεῖς καὶ διδάσκαλοι καὶ πολιτεία, μήπως συνώμοσαν διὰ τὴν ἀποχαύνωσιν καὶ τὸν ἐκφυλισμὸν τῆς μαθητιώσεως νεολαίας.

Δὲν εἶνε δυνατὸν εἰμὴ νὰ αἰσθάνεται θλίψιν

καὶ ὀδύνην πᾶσα εὐγενῆς ψυχῆ, ἡ ὁποία ἤθελεν ἀνικροῦσαι μίαν τοιαύτην κατάστασιν καὶ ἡ ὁποία θὰ ἤθελεν ἀναλοεῖ τὴν ἔνοχον ἀδιαφορίαν τῶν ἐκάστοτε ἀρομοδίων ἀρχόντων.

Οὐδεὶς ἐξεφρονῶν δύναται ν' ἀρνηθῆ τὴν μορφωτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τοῦ σχολείου ἐπὶ τε τὰ ἄτομα τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ποτε κυβερνήτης τῆς χώρας εἰργάσθη μετ' ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ μεγίστου τούτου μορφωτικοῦ παράγοντος, τῆς παιδείας.

Ἐπὶ τοῦ φλέγοντος τούτου ζητήματος τὸν λόγον ἔχει ὁ λαός. Ἐπὶ τέλος οὗ κυρίαρχος λαός ὀφείλει νὰ ἀξιῶσθαι παρὰ τῶν βουλευτῶν του, τοὺς ὁποίους προσεχῶς θέλει ἐκλέξει, ὀριστικῶς πλέον καὶ ἀμετακλήτως τὴν ἀνακαίνισιν καὶ διοργάνωσιν τῆς παιδείας καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ ὑπηρετικοῦ τοιούτου ἀκόμη καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν σχολικῶν οἰκημάτων καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος καὶ τῶν μέσων καὶ τῶν ὀργάνων διὰ τῶν ὁποίων θέλει ἐπιτευχθῆ ὁ ὑψηλὸς καὶ ἱερὸς τοῦ σχολείου σκοπός.

(Τέλος)

Σ. Γ. Ἡμεῖς αἰσθανόμενοι φλογερὸν τὸν ἔρωτα πρὸς ἀνακαινισμόν τῆς παιδείας, τοῦ στυλοβάτου τούτου τῆς κοινωνίας, ὑψώσαμεν τὴν ἀσθενῆ μας φωνὴν μετὰ τὴν ἐνδόμυχον εὐχὴν καὶ χρηστὴν ἐλπίδα, ὅπως πάντες οἱ πραγματικῶς πονοῦντες τὴν παιδείαν ὑψώσουν καὶ αὐτοὶ διάτορον τὴν φωνὴν τῶν καὶ ἐργασθῶν πάσῃ δυνάμει ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς δράσεώς των, οὕτως ὥστε νὰ γεννηθῆ ἐπὶ τέλος καὶ ἐν ρεῦμα, ἰσχυρὸν δέ, μεταρρυθμίσεως καὶ ἐξυγιάνσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ μεγίστη ὠφελείᾳ τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΘΡΗΣΚΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Δ'.

Εἰς τὸ προηγούμετον ἄρθρον μας ἐπραγματεύθημεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος φύσει ῥέπει πρὸς τὴν ἀρετὴν, ὅτι φύσει εἶναι ἠθικὸς καὶ ὅτι ἔχει ἀνάγκην τῆς θρησκείας πρὸς πραγμάτωσιν τῆς ἀρετῆς. Ἀλλὰ ἔλαβον κατ' αὐτὰς ἐπιστολὴν ἀπὸ γνωστὸν ἐπιστήμονα, διὰ τῆς ὁποίας μετ' ἔρωτᾶ νὰ ἀπαντήσω μετὰ χωρὶς ὑπεκφυγᾶς! ἐὰν ἡ ἠθικὴ εἶναι δυνατὴ ἄνευ θρησκείας καὶ ἐὰν ἡ θρησκεία ἐβλάψῃ πολλὰκις τὴν ἠθικὴν.

Ὅτι ἡ ἠθικότης φύσει ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἄνθρωπῳ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος διέπεται φύσει ἀπὸ ἠθικῶδους νόμους, εἶναι πλέον βεβαιωμένον ἐπιστημονικῶς, μέχρι τοῦ σημείου ὥστε ὁ Kant

νὰ στηρίξῃ τὴν θρησκείαν ἐπὶ ταύτης τῆς ἠθικότητος τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι πάλιν βέβαιον ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι πολλὰ ἄτομα πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀκολουθοῦντα τοὺς ἠθικῶδους νόμους ἔφθασαν εἰς περίοπτον σημεῖον ἠθικῆς.

Τοῦτο ἔχοντες ὑπ' ὄψιν πολλοὶ νεώτεροι φιλόσοφοι καὶ παιδαγωγοὶ ἐκήρυξαν ὅτι ἡ ἠθικὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς θρησκείας. Καὶ μάλιστα ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ἰδρῦθησαν πολλαὶ ἐταιρεῖαι μετὰ σκοπόν, τὴν διάδοσιν ἀθρησκον ἠθικῆς καὶ τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης εἰς τὰ σχολεῖα. Τοιαύτη προσπάθεια ἐσχάτως παρατηρεῖται καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται δὲν ἐστέφθησαν ὑπὸ μεγάλης ἐπιτυχίας καὶ οὔτε ἐλπίς εἶναι νὰ ἀναμῆνῃ τις μεγάλα πράγματα ἀπὸ τὰς Ἐταιρεῖας ταύτας.

Καὶ γενικῶς, ἂν καὶ ἐπιστημονικῶς εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ ἠθικὴ διακρίνεται τῆς θρησκείας καὶ ὁ ἄνθρωπος μέχρι τινὸς δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς ἠθικῶδους νόμους ἄνευ θρησκείας ἐν τούτοις, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ψυχολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῇ πρακτικῇ ἐφαρμογῇ τῆς ἀρετῆς, ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ῥοπὴν τῆς θρησκείας καὶ ὁ στενὸς οὗτος σύνδεσμος θρησκείας καὶ ἠθικότητος θὰ διατηρηθῆ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, οὐδὲ ὑπάρχει πιθανότης νὰ χαλαρωθῆ ἢ διακοπῆ ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου, διότι «περὶ τούτου περὶθεταί πᾶς τις ἀναλογιζόμενος ὅτι ὁ κόσμος ἐξερευνώμενος παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀνθρώπου θαυμασιώτερος καὶ ὀλονὲν μεγαλειώδης, αἱ δὲ κατὰ τὰς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας προόδοι τῆς ἐπιστήμης ἀντὶ νὰ ἐπιλύσωσι, ἐπανξάνουσι μᾶλλον τὰ ἅλυστα αἰνίγματα τοῦ κόσμου, προκαλοῦσαι μείζονα θαυμασμόν καὶ σεβασμόν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἄπειρον καὶ ἀνεξερεύνητον δηλ. πρὸς τὴν θρησκείαν».

(Paulsen. Ἡθικὴ Χ. Ἀνδρούτσου σελ. 124.)

(Ἀκολουθεῖ)

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

60 Ὁδὸς Γεροκωστοπούλου 60.

Εἰς τὸ Κέντρον τῆς Θ. Χ. Ε. Ν. Π. ὑπάρχει βιβλιοπωλεῖον καθαρῶς θρησκευτικῶν ὅπου πᾶς τις δύναται νὰ εὕρῃ ἅπαντα τὰ θρησκευτικὰ βιβλία παλαιὰ καὶ νεωστὶ ἐκδοθέντα, ὡς καὶ χαρτοπωλεῖον μετὰ πλουσίαν συλλογὴν θρησκευτικῶν Καρτῶν, εἰκόνων κ.τ.λ. εἰς τιμὰς ἀσυναγωνίστους.